

РЕЦЕНЗИЯ

от доцент д-р Татяна Иванова Буруджиева, СУ „Св. Климент Охридски“, катедра
Политология, научно направление на хабилитацията – Политически комуникации

за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 3.5.
Обществени комуникации и информационни науки, с кандидат Боян Митракиев.

Дисертационният труд на колегата Митракиев на тема: „Проблеми пред регулирането на лобизма и пбблик афеърс в Централна и Източна Европа: казусът на България“ поставя в центъра на анализа проблем, занимаващ изследователите от няколко научни полета. Бързам да кажа, че наложеният интердисциплинарен подход сам по себе си превръща изследването в значимо в научно отношение. Предложената от автора концептуализация в рамките на политическите науки е разширена с концепции и теории в областта на икономиката, комуникациите, ПР.

Сериозна трудност пред изследователя е липсата на общоприета и общовалидна концепция относно лобизма, наличието на множество дефиниции, всяка от които произтича от конкретните изследователски цели на авторите им, както и оскъдното теоретизиране на проблема, за разлика от нарастващата активност на лобистката дейност. В този смисъл, дисертационният труд не просто анализира значим за функционирането на обществото и качеството на демокрацията проблем. Той се опитва да структурира и систематизира научното му познание и да даде достатъчно валидни научни аргументи за решаването на негативните му последици, както и за оптимизацията с оглед защита на обществения интерес, т.е. в научно-приложно отношение са изпълнени критериите за значимост на изследването.

Авторът тръгва от тезата, че въпреки изследването на лобизма от множество науки, все още няма категоричен отговор на въпроса вреден или полезен за демокрацията е той. И си поставя за задача да докаже доколко лобизмът е ефективен в промяната на публичните политики, защото само по отношение на тази промяна може да се постави оценката му. В рамките на 198 страници колегата Митракиев последователно разгръща анализа, за да изследва липсата на ясна регулаторна рамка на лобизма в България – предмет на изследването му. Целта е също така ясно формулирана – установяване на актуалните обществени нагласи за регулация на лобизма и анализ на причините за липсата на такива.

За да изпълни целта си, авторът на дисертационния труд поставя анализа в няколко контекста:

- Състоянието на проблема в ЕС и регулирането му
- Състояние на проблема в страните от Централна и Източна Европа и регулационните процеси и практики в тях
- Анализ на опитите за регулация в България до този момент
- Актуална политическа ситуация и законодателни инициативи.

Задачите в дисертационния труд са логически обвързани и представени. Първа глава създава контекста на анализа, който представя проблема – неговото състояние, практики и регулация в ЕС, в отделните държави на преход, както и спецификите на моделите на регулация и практики на лобизъм. Втората глава е посветена на задачата по изясняване на същността на лобизма, очертаване на спецификата му в сравнение с ПР, ефектите върху демокрацията, връзката с културата и етиката. Накратко, авторът на дисертацията очертава периметъра на позитивно действие и възприемане, на позитивен ефект на лобизма, както и рисковете при приложението му в практиката на отделните държави и общества. Третата глава е изцяло посветена на провеждането на изследване, което да установи коректността на формулираните изследователски хипотези, както и на анализа на неговите резултати.

Колегата Митракиев демонстрира в своя труд отлични аналитични качества и познаване на състоянието на проблема. Той успява доста синтезирано да представи както картината на научните позиции, така и конкретните измерения на практиката в сериозен обем от случаи – пет държави /Полша, Чехия, Литва, България и Унгария/ и

на общо европейско ниво. При това, използваните източници – документи, решения и нормативни актове, са прецизно подбрани с оглед основните качествени характеристики на лобизма и граничните с него дейности, фиксирани в отделните теоретични концепции.

Цитирани са впечатляващ за подобен дисертационен труд автори, при това – напълно адекватно подбрани за изпълнение на поставените изследователски задачи. Цитирането е коректно, а дисертационният труд показва отлична степен на познание на колегата Митракиев на проблема, който изследва и на научната литература и източниците, които използва.

Докторската дисертация предлага на практика наличие на два теоретични модела на изследване. Първият е формално структуриран и представен от автора и това е емпиричното изследване на нагласите и общественото мнение в България по отношение на лобизма и ПР. Изследването отговаря на научните стандарти за провеждане на национално социологическо емпирично изследване, въпросите са коректно формулирани и структурирани в анкетна карта, извадката отговора на научните стандарти и, при поставените от автора ограничения, няма съмнение във валидността и достоверността на получените данни. Избраният от колегата инструментариум е напълно адекватен на поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Що се отнася до втория модел – това е дизайна на методологията, чрез която авторът прави своя анализ. Макар че не е специално представен в дисертационния труд, следва да се отбележи неговото конструиране, което всъщност е и част от приносите на тази дисертация, който за съжаление също не е представен от колегата Митракиев.

Така, пристъпвайки към изследване на проблема от позициите на индуктивния научен метод, авторът го комбинира с дескриптивния исторически метод на очертаване на възникване и състояние на процес /в случая на лобизма/. На основата на тези два метода, се надгражда едно сравнително изследване, което не е в класическата дихотомия отлики-съвпадения, а по-скоро е формиране на основата на сравнението по набор от индикатори на конкретни модели на подход и решения в конкретни случаи. Подчертавам – този дизайн на научно изследване, съчетаващ трите основни методологически подхода на политическите науки създава изследователска

конструкция, която си заслужава да бъде самостоятелно обоснована и предложена като принос на дисертационния труд.

И за двете изследвания – количествено и качествено, колегата Митракиев е на практика техен автор. Приносите на представения дисертационен труд са изцяло резултат от подготовката, знанията и тяхното конкретно приложение в изследванията на автора. Бих казала, те са доста скромно представени и биха могли да се допълнят от конструирането на изследователска методика за изследване на лобизма.

Авторефератът отговаря на изискванията и представя коректно и в същината му дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд има още един много сериозен принос – това е принос към практическите усилия и дебата по регламентирането на лобизма в България. Както е показано и в рамките на анализа в Трета глава, съвсем актуални са поредицата от скандали, свързани в общественото мнение с прилагането на нерегламентиран лобизъм. Дисертационният труд достатъчно ясно показва нагласите в обществото и може да послужи за позитивна мотивация за вземане на конкретни политически решения.

В рамките на препоръки и бележки към дисертационния труд, бих искала да направя една препоръка и да задам въпрос на колегата Митракиев.

Препоръката ми е да следва последователно възприетия от него стил на синтезиран анализ по всеки въпрос, чийто отговор търси. В този смисъл, разсъжденията относно качествените методи /стр. 10-12/, както и относно различните етични концепции и подходи/, на 114 стр. отново се връщаме на контекста от Глава първа – не са нужни, според мен. Позволявам си тези примери единствено с оглед на постигане по-голяма кохерентност на текста.

Въпросът ми към колегата е, въпреки неговата декларация че е морален релативист, в конкретната ситуация, в конкретното общество, с неговите конкретни проблеми и нагласи – позитивни или негативни ще са резултатите от регламентацията на лобизма в България?

Накрая, искам да отбележа, че познавам колегата Митракиев, ценя високо неговата научна амбиция и коректност, стремежът към изчерпателно знание и търсене на практическия смисъл от него. Пожелавам му успех в науката и в живота.

Препоръчвам на уважаемите членове на научната комисия да подкрепят колегата Митракиев заради показаните научни качества на изследовател, както и заради качествата на дисертационния труд, който той представя. Ще гласувам „ДА“ за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки на Боян Митракиев

14.01.2019

С уважение: .....

/доц.д-р Татяна Буруджиева/